

Kriterier för bedömning av professionellt förhållningssätt på läkarprogrammet

Version 1.0 (mars 2023)

Y 1-7	Yrkesetik och juridik
T 1-4	Tillförlitlighet och ansvar
F 1-5	Förtroende, ansvar, respekt och säkerhet
R 1-8	Relationer till patient, lärare, studenter, administrativ personal och andra teammedlemmar
V 1-2	Vetenskapligt förhållningssätt

**Karolinska
Institutet**

Kriterier för bedömning av professionellt förhållningssätt i läkarprogrammet

I alla läkarprogrammets kursplaner finns mål som relaterar till professionalism och i Examensordningen finns nedan mål för läkarexamen:

Färdighet och förmåga

- 10. visa fördjupad förmåga till **professionellt bemötande** av patienter och deras närstående med respekt för patienternas och deras närståendes integritet, behov, kunskaper och erfarenheter
- 16. visa fördjupad förmåga att bidra till **lärande** i olika grupper och att genomföra **handledande** uppgifter
- 17. visa förmåga till **ledarskap** och **interprofessionellt samarbete** såväl inom hälso- och sjukvården som med professioner inom andra delar av samhället

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- 21. visa förmåga till självreflektion och empati samt till ett **professionellt förhållningssätt**
- 22. visa förmåga till ett **hälsofrämjande förhållningssätt** med helhetssyn på patienten utifrån ett vetenskapligt synsätt och med särskilt beaktande av etiska principer och de mänskliga rättigheterna
- 23. visa förmåga att identifiera sitt behov av att fortlöpande **utveckla sin kompetens** och att ta ansvar för detta.

Kriterierna i detta dokument gäller övergripande på Läkarprogrammet, inom alla kurser. De utgör bas för den löpande bedömning som görs av alla studenter i alla sammanhang där de uppträder i sin roll som student. Kriterierna anger förhållningssätt så som det yttrar sig i form av beteenden och kan användas både vid regelrätta examinationstillfällen och i andra sammanhang. Värderingsförmåga och reflektionsförmåga kan även bedömas genom till exempel reflektionsuppgifter eller diskussioner och kan då behöva särskilda kriterier för den specifika uppgiften.

Kriterierna används formativt i undervisningen för att klargöra vad som förväntas av studenter, som stöd för lärare vid återkoppling till studenter med brister, samt summativt vid betygsättning. Vid ställningstagande till underkännande ska alltid examinator samråda med programmets kommitté för bedömning av professionellt förhållningssätt, se Anvisningar för bedömning och betygsättning av professionellt förhållningssätt. Förslag till brytpunkter för underkänt anges, samt exempel på vilka underlag som därvid krävs.

Kriterierna indelas i nedan fem kategorier, som har motsvarighet i *ProfDOPSmallen*. De är delvis överlappande.

Y 1–7	Yrkesetik och juridik
T 1–4	Tillförlitlighet och ansvar
F 1–5	Förtroende, ansvar, respekt och säkerhet
R 1–8	Relationer till patient, lärare, studenter, administrativ personal och andra teammedlemmar
V 1–2	Vetenskapligt förhållningssätt

Kriterier för formativ- och summativ bedömning av professionellt förhållningssätt

Yrkesetik och juridik		Exempel på oroande eller oacceptabelt beteende (från CanMEDs DOPS)		
<p>I en läkares verksamhet förväntas du att för patienter och allmänhet uppfattas som en förtroendeingivande representant för sjukvården. Tillförlitlighet, uppriktighet, ärlighet är viktiga att upprätthålla och förmedla.</p> <p>I en läkares verksamhet kommer du att följa de lagar, regelverk och förordningar som styr hälso- och sjukvården, t.ex. tystnadsplikt och sekretess, som skyddar patienten. Det omfattar även foto-grafering och publicering på sociala medier. Som student behöver du dessutom följa högskolelagen och universitetets riktlinjer, tillämpa de lagar och regelverk som gäller i hälso- och sjukvården och i högskolan, samt vara hederlig i all dokumentation. Uppförandekod, läkarprogrammets riktlinjer för professionell kommunikation, regler kring fusk och vilseledande, JobSH, relevanta lagar och förordningar: Diskrimineringslagen, Sekretesslagen, HSL, Patientdatalagen, Patientsäkerhetslagen, m.fl.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Uppträtt på ett oärligt sätt • Använt droger, alkohol, receptfria läkemedel eller receptbelagda läkemedel på ett sätt som äventyrar förmågan att bidra till patientvården • Felaktigt framställt sig själv, andra eller medlemmar i teamet inför omgivning Brutit mot patientsekretess • Agerat i strid med patientens väl (t.ex. avsiktligt rapporterat ofullständigt eller givit felaktig patientinformation) • Tagit åt sig äran för andras arbete • Felaktigt använt utrustning, biofarligt material eller andra medicinska/vetenskapliga prover • Slösat med utrustning eller resurser. 		
	Förväntat beteende	Underkänt	Underlag	
Y1	Uppriktigt och korrekt angivande av genomförda prestationer, t.ex. vid rapport av närvaro eller prestation. Medger misstag och egna fel.	Osant intygande Fusk Plagiat	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Tecken till fusk, förfalskade underlag, lärares eller annans dokumentation av muntligt osant intygande. 	Ev. disciplinärende.
Y2	Uppträder nykter och opåverkad i alla studiesituationer	Uppträtt påverkad av droger eller läkemedel i studiesituation	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS 	Disciplinärende.
Y3	Framställer sig själv och medstudenters insatser korrekt. Presenterar sig på ett adekvat sätt, är öppen med sin identitet och roll i digitala och fysiska sammanhang.	Tagit åt sig äran för andras arbete Osant intygande, plagiat, fusk Döljer sin identitet i professionell kommunikation eller vilseleder genom att använda falsk avsändare eller epost.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Tecken till fusk, förfalskade underlag, lärares eller annans dokumentation av muntligt osant intygande. 	Ev. disciplinärende.
Y4	Beaktar tystnadsplikt och patientsekretess	Brutit mot patientsekretess	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Skriftliga underlag/skärmdumpar, etc 	Ev. omedelbart avbrytande.
Y5	Rapporterar och dokumenterar adekvat patientinformation, relaterat till förväntad kompetens, enligt lärandemål.	Upprepad underlåtenhet att rapportera vital patientinformation, relaterat till förväntad kompetens, enligt lärandemål.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU (MiniCeX, EPA, Dialog-instrument) • Journal 	Ev. disciplinärende.
Y6	Visar medvetenhet om egna begränsningar	Återkommande ifrågasättande av mer seniora och erfarna medarbetares kompetens utan rimlig grund.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU (MiniCEX, EPA, Dialog-instrument) • Journal 	Ev. disciplinärende.
Y7	Använder resurser och utrustning på ett korrekt och hållbart sätt.	Felaktigt eller otillbörligt bruk av utrustning, relaterat till förväntad kunskap om regler och säkerhet.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU (MiniCEX, EPA, Dialog-instrument) • Journal 	Ev. disciplinärende.

<p>Tillförlitlighet och ansvar</p> <p>Som läkare kommer du att exempelvis möta patienter och anhöriga på mottagning, vara delaktig i kliniska ronder samt delta i team där du av respekt för andra samt deras arbete och av säkerhetsskäl måste vara i tid då verksamheten är tidsstyrd. Du behöver också fullgöra det som åläggs dig inom utsatt tid för att inte andra ska drabbas. På samma sätt behöver du under studietiden respektera lärarens, personalens samt andra studenters arbetstid. Genom att komma för sent bryter du uppmärksamheten och stör både läraren och lärandet, dvs. dina medstudenter.</p>		<p>Exempel på oroande eller oacceptabelt beteende, beroende på frekvens och lyhördhet för konstruktiv feedback</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anländer konsekvent sent till schemalagda händelser eller uppgifter • Har oförklarad eller ogiltig frånvaro Underlåter att meddela frånvaro i tid • Svarar inte på kommunikation (e-post, sidor, telefonsamtal etc.) i tid eller på ett professionellt sätt. • Misslyckas med att slutföra obligatoriska eller tilldelade uppgifter • Kräver konstanta, upprepade påminnelser från medstudenter/personal/lärare för att slutföra obligatoriska eller tilldelade uppgifter, förväntar sig bedömning, trots sen inlämning 	
	Förväntat beteende	Underkänt	Underlag
T1	Kommer i tid och deltar under hela undervisningspass	Upprepad sen ankomst. Lämnar undervisningstillfällen i förtid. Saknar giltiga skäl för ovanstående eller gör det systematiskt med angivande av falskt giltigt skäl.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall för seminarier • Närvarorapportering
T2	Meddelar frånvaro/ försening/behov att lämna tidigare enligt kursens instruktion och har då giltigt skäl.	Upprepad underlåtit att meddela sen ankomst/lämnat i förtid. Ej meddelat frånvaro enligt instruktion (till exempel endast till medstudent). Saknar giltiga skäl för ovanstående eller gör det systematiskt med angivande av falskt giltigt skäl.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall för seminarier • Närvarorapportering
T3	Svarar på ett professionellt sätt och inom förväntad/angiven tidsram vid kontakter med lärosätet.	Upprepad mönster av att inte svara i tid (utan giltigt skäl), använder ovärdat eller respektlöst språk trots påpekande.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • E-post, sms eller dylikt
T4	Slutför uppgifter i tid, utan att behöva påminnelser från lärare eller medstudenter.	Upprepad beteende av att inte bidrar i tid till gruppens gemensamma arbete. Upprepad beteende av att lämna in uppgifter eller svar på förfrågningar för sent, respekterar inte deadlines.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Canvaslogg • Bedömning i VFU • Bedömningsmall för seminarier

Förtroende, ansvar, respekt och säkerhet

I en läkares verksamhet förväntas du att för patienterna och allmänhet uppfattas som en förtroendeingivande representant för sjukvården. Redan som student har du ett ansvar för detta och även för att vara en del av KI. Det innebär bl.a. att du behöver följa de riktlinjer som finns på vårdenheter, KI:s Uppförandekod m.fl. Det innefattar bl.a.:

- att kunna samarbeta för att vinna patientens förtroende,
- att se din roll i helheten och ta ansvar för andra hänsyn än de egna behoven
- att bidra till att minimera smittspridning mellan patienter och i samhället genom att följa basala hygienregler och riktlinjer för exempelvis klädsel, hår, huvudbonad och piercing
- att ta ansvar för dina handlingar
- att behandla patienter och deras närstående, medstudenter, lärare, administratörer, handledare och andra medarbetare med respekt
- att i kontakter med allmänhet där du uppträder som student beakta att dina handlingar kan bedömas utifrån att du är en del av sjukvården, t.ex. när du samtalar med andra om dina studier i allmänna miljöer, fysiska eller elektroniska
- att upprätthålla professionella relationer till patienter och deras närstående, till medarbetare och till dina medstudenter.

Exempel på oroande eller oacceptabelt beteende

- Olämpligt utseende (smutsiga arbetskläder, skrynkliga kläder, bristande hygien etc.) i undervisningslokaler eller i sjukvårdsmiljön
- Negligerar hygienregler
- Uppvisar olämpligt uppträdande eller störande beteende (höjer rösten, respekterar inte auktoritet, oförsämnd, nedlåtande etc. verbalt eller i skrift.)
- Underlåter att ta ansvar för egna fel
- Förmår inte/har svårt att erkänna egna begränsningar och söka stöd
- Accepterar inte konstruktiv återkoppling
- Använder inte återkoppling för att ändra beteende
- Engagerar sig i relationer med patienter eller annan medlem i hälso- och sjukvårdsteamet, vilket stör lärande och patientvård
- Uppträder respektlöst mot andra
- Ägnar sig åt störande beteende i klassen eller med sjukvårdsteamet
- Delar bilder eller information på sociala medier eller dylikt som riskerar att undergräva allmänhetens respekt för vården eller utbildningen
- Beaktar/respekterar ej rollfördelning inom sjukvården
- Visar oförmåga att acceptera att anpassningar till individuella behov eller önskemål inte kan göras. Ställer krav på anpassning till egna förhållanden utan hänsyn till patienter, resursbegränsning eller andra studenters behov. Exempel: gruppindelningar, antal tillfällen till bedömning, val av VFU-placering, schemaläggning läraaktiviteter i sjukvården m.m.

	Förväntat beteende	Underkänt	Underlag	
P1	Uppträder korrekt, artigt och professionellt vid muntlig och skriftlig kommunikation, t.ex. via mejl, telefon, sociala medier, vid presentationer. Kommunicerar respektfullt och artigt även i situationer då oenighet föreligger. Presenterar sig på ett adekvat sätt, är öppen med sin identitet och roll i digitala och fysiska sammanhang.	Respektlös, aggressiv eller hotfull kommunikation. Upprepat användande av nedsättande språk. Underlåtenhet att trots uppmärksammande, inte beakta riktlinjer för professionell kommunikation.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall för seminarier • Kollegial bedömning i TBL • Skriftlig intern och extern kommunikation såsom e-postmeddelanden, sms m.m. 	Ev. disciplinärende om trakasseri eller diskriminering.

P2	Adekvat klädsel och personlig hygien. Följer riktlinjer avseende klädsel, beteende, hygien.	Vid upprepade tillfällen burit olämplig klädsel (alltför informell privat klädsel, inadekvata/smutsiga arbetskläder, bristande hygien etc.) i undervisningslokaler eller i sjukvårdsmiljön. Utsätter patienter eller andra för risker, genom att komma sjuk till undervisning/examinationer osv.) Upprepade avsteg eller brott mot gällande riktlinjer trots påpekande.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU 	
P3	Lyssnar på konstruktiv återkoppling från lärare, handledare och andra studenter och använder den som stöd för utveckling och för att göra förändringar (Tar emot konstruktiv återkoppling. Vidgår misstag och egna fel och försöker rätta till.)	Upprepat beteende av att inte kunna ta emot återkoppling, till exempel genom ensidiga invändningar, aggressivitet och/eller oförståelse för given återkoppling Tar ej ansvar för egna fel.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall för seminarier 	<i>Underlag bör komma från minst två olika källor/tillfällen, för att undvika risk för underkännande p.g.a. mindre lämplig form av återkoppling.</i>
P4	Agerar på basen av återkoppling från lärare, handledare och andra studenter	Förändrar inte beteende eller utvecklar inte sina kunskaper och färdigheter trots återkoppling på brister.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall för seminarier • Självvärdering och handlingsplan (Mentorprogrammet och TBL). 	Beakta ev. behov av att koppla flera underlag

P5	<p>Upprätthåller professionella gränser i relation till patienter/närstående samt medarbetare/personal och omvärld</p>	<p>Vid upprepade tillfällen uppträtt respektlöst mot andra. Uppvisat störande beteende i klassen eller med sjukvårdsteamet utan att justera sitt beteende vid återkoppling.</p> <p>Delat bilder eller information på sociala medier eller dylikt som riskerar att undergräva allmänhetens respekt för vården eller utbildningen.</p> <p>Ingått i personliga/privata relationer med patienter eller med medlem i hälso- och sjukvårdsteamet, på ett sätt som stör lärande och patientvård.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Ev skärmdump eller dylikt 	<p>Ev. lagöverträdelse.</p>
P6	<p>Beaktar egna begränsningar och agerar inom ramen för de befogenheter som tilldelats.</p>	<p>Överskridit sina befogenheter.</p> <p>Till exempel: Om student fått uppgift att undersöka en patient, därtill informerar om diagnos eller behandling utan att handledare tillfrågats.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Journal, logg från journalsystem <p><i>Examinator kan med omedelbar verkan kan avbryta VFU om student uppvisar allvarliga brister.</i></p>	<p>Ev. lagöverträdelse.</p>
P7	<p>Visar respekt för olika medarbetares roller och ansvar i teamet.</p>	<p>Ifrågasatt teammedlemmars kompetens, agerat på ett sätt som försvårar för /undergräver andras möjlighet att utföra sina arbetsuppgifter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU 	
P8	<p>Visar förståelse för att andra hänsyn än de egna behoven kan vara bestämmande.</p> <p><i>Till exempel: gruppindelningar, antal tillfällen till bedömning, val av VFU-placering, schemaläggning läraaktiviteter i sjukvården m.m.</i></p>	<p>Genom upprepade krav, otrevlig ton och/eller upptagenhet med egna behov visat oförmåga att acceptera att anpassningar till individuella önskemål inte kan göras.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Skriftlig kommunikation, dokumentation av lärare eller annan personal. 	

Relationer till patient, lärare, studenter, administrativ personal och andra teammedlemmar		Exempel på oroande eller oacceptabelt beteende, beroende på frekvens och lyhörddhet för konstruktiv feedback		
<p>I en läkares verksamhet kommer du att delta i professionella och interprofessionella team vars resultat – och möjlighet att hålla tidsplan – beror av alla medverkandes bidrag till uppgifterna. Du kommer att arbeta i team där alla teammedlemmars synpunkter och erfarenhet behöver beaktas, och du behöver vara öppen för andras åsikter.</p> <p>Du behöver utveckla ett professionellt förhållningssätt till patienters kroppar och delta i läraaktiviteter som tränar för detta.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Förmår inte etablera kontakt på ett konstruktivt sätt • Är okänslig för patientens behov • Uppträder respektlöst med avseende på etnicitet, kön, religion, sexuell läggning, ålder, funktionshinder eller socioekonomisk status • Har svårt att avgöra och upprätthålla lämpliga gränser i arbets- och lärandesituationer • Bidrar till en atmosfär som inte understödjer lärande • Bristande förmåga att relatera till andra studenter i lärandemiljön • Bristande förmåga att relatera till personal i lärandemiljön • Bristande förmåga att relatera till handledare och lärare i lärandemiljön 		
	Förväntat beteende	Uderkänt	Underlag	
R1	Behandlar andra med respekt och beaktande av lika villkor, och jämlikhet. Kommuniserar respektfullt och artigt även i situationer då oenighet föreligger.	Respektlös, aggressiv eller hotfull kommunikation. Använder nedsättande språk. Negativ särbehandling av medstudenter, personal eller patienter. Beaktar inte riktlinjer för professionell kommunikation trots uppmärksammande.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Skriftliga underlag som epost, sms, etc. • Bedömning i VFU • Bedömningsmall f seminarier 	Ev. disciplinärende
R2	Deltar och bidrar aktivt i gemensamt grupparbete, är väl förberedd och delaktig i att driva gruppens arbete framåt, ger utrymme för alla studenter i gruppen att delta. Deltar i att undersöka och att undersökas och ge återkoppling vid aktiviteter där studenter tränar undersökningsteknik på varandra för att lära färdigheter och träna professionellt förhållningssätt till kroppen.	Upprepat beteende av att inte delta och bidra till gruppövningar och seminarier.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall f seminarier 	
R3	Ger utrymme åt andra och bidrar till ett öppet samtalsklimat	Upprepat beteende av att inte ge utrymme åt medstudenter i diskussioner.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall f seminarier 	
R4	Visar respekt för andras behov och intresse och anpassar sina önskemål till situationen och andras behov.	Upprepat beteende av att sätta sig själv och egna intressen framför medstudenters.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall f seminarier 	
R5	Bidrar till andras lärande. Är förberedd inför gemensamma läraaktiviteter och bidrar med sina kunskaper.	Upprepat beteende (mönster) av att komma oförberedd, ej bidra med kunskaper, "åka snålskjuts" på medstudenter.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall f seminarier 	
R6	Visar respekt för andras behov och intresse och anpassar sina önskemål till situationen och andras behov.	Upprepat beteende av att sätta sig själv och egna intressen framför patienters (t ex låter egna övertygelser påverka patientvård, andras arbetssätt eller säkerhet).	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall f seminarier 	
R7	Upprätthåller professionella gränser till patienter, lärare och personal.	Kontaktar patienter privat eller accepterar patienter invitation till privat umgänge. Sexuell relation med patient.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU 	
R8	Deltar i patienters vård, är väl förberedd vid kliniska placeringar, respekterar medarbetares kunskaper och ansvar, ser sin roll i helheten.	Undviker att delta aktivt efter förmåga i patientvård, drar sig undan. Underlåter att förbereda sig med teoretisk medicinsk, juridisk och säkerhetskunskap inför VFU.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU 	

<p>Vetenskapligt förhållningssätt</p> <p>En läkare arbetar på vetenskaplig grund och agerar i enlighet med det och med beprövad erfarenhet. Du behöver kunna belägga dina kunskaper utifrån evidens och vetenskapliga underlag och förhålla dig till kunskap på ett kritiskt sätt, och samtidigt balansera detta mot sådan beprövad erfarenhet som utgör en samlad praktisk kunskap.</p>		<p>Exempel på oroande eller oacceptabelt beteende, beroende på frekvens och lyhörddhet för konstruktiv feedback</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agerar på eller hävdar klinisk relevans av ståndpunkter som saknar vetenskaplig grund. • Har svårt att upprätthålla en balanserad kritisk diskussion om vetenskapliga rön. • Använder ett enstaka vetenskapligt underlag för att förfäktasanning. 		
	Förväntat beteende	Underkänt	Underlag	
V1	Uppträder i sin studentroll med bas i evidensbaserad och vedertagen medicinsk kunskap och i enlighet med verksamhetens praxis. (Utesluter inte diskussion i härför lämpliga sammanhang.)	Delger patienter information som bygger på egna tolkningar och saknar stöd i evidens eller beprövad erfarenhet. Vägrar p.g.a. egna övertygelser i strid med evidens att delta i patientvård som ordinerats.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall för seminarier 	Kan vara skäl för omedelbart avbrytande av VFU
V2	Kan diskutera balanserat på vetenskaplig grund kring olika perspektiv och tolkningar och använda samt respektera olika synsätt.	Driver upprepat teser i undervisnings-sammanhang utan förmåga till balanserad kritisk diskussion.	<ul style="list-style-type: none"> • ProfDOPS • Bedömning i VFU • Bedömningsmall för seminarier 	